

Міністерство культури та інформаційної політики України
Комунальний вищий навчальний заклад
«Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки»
Дніпропетровської обласної ради»



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-виховної
діяльності КВНЗ «Дніпропетровська
академія музики ім. М. Глінки» ДОР»
Віталій КАРАСЬ
«31» серпня 2023 року

СИЛАБУС
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НОВІТНІ МУЗИКОЗНАВЧІ КОНЦЕПЦІЇ»

Рівень вищої освіти – другий

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»

Д н і п р о
2 0 2 3

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. Навчальна дисципліна «Новітні музикознавчі концепції» є вибірковим компонентом здобувачів другого рівня вищої освіти «Магістр». Актуальність предмета визначається необхідністю оволодіння теоретичними знаннями з питань новітніх наукових методів для застосовувати їх у практичній діяльності.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. У межах курсу здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти формують загальні компетентності, передбачені освітньо-науковою програмою Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки.

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Фахові:

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Кількість кредитів ЄКТС – 5, курс – перший, семестр I–II, загальний обсяг – 150 годин, з них практичних – 76 години, самостійних – 74 годин.

МЕТОЮ викладання навчальної дисципліни «Новітні музикознавчі концепції» є оволодіння знанням новітніх концепцій сучасного музикознавства, використання їх результатів у власних наукових дослідженнях, формування у студентів прагнення розвитку та навичок наукового діалогу у контексті цих концепцій.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 4 Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН 11. Планувати і здійснювати дослідження у сфері культури та мистецтва; відшукувати, обробляти та аналізувати необхідну інформацію; аргументувати висновки, презентувати і обговорювати результати досліджень.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ. Дисципліна «Новітні музикознавчі концепції» вивчається на першому курсі (I–II семестри) та є важливим навчальним компонентом. Для набуття практичного досвіду з предмету необхідні знання з дисциплін «Фах». «Бакалаврська робота», «Історія та теорія музики», «Аналіз

музичних творів» . Дисципліна «Новітні музикознавчі концепції» пов'язана з вивченням наступних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки: «методологія наукових досліджень», «Методологія музикознавства», «Еволюція художніх стилів в мистецтві».

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ. Дисципліна «Новітні музикознавчі концепції» реалізується у вигляді практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ. Інформаційно-узагальнюючий метод, пояснювально-стимулюючий, збирання інформації, метод міжпредметних зв'язків, метод жанрової атрибуції, аналітичний метод.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Провідні наукові підходи сучасного музикознавства

Тема 1. Стильовий підхід. Новітні аспекти стильового підходу. Визначення понять «стиль» та «поетика». Напрямки стильового аналізу. «Доструктурні моделі» та «структурні моделі». Рівні стилю, їх підпорядкування. Застосування стильового методу на музичному матеріалі.

Тема 2. Системний підхід. Новітні аспекти системного підходу у музикознавстві. Визначення понять «система, структура, функція». Система в музиці, її компоненти. Відмінності системного та цілісного аналізів музичного твору. Застосування системного підходу на музичному матеріалі.

Тема 3. Структурний підхід. Визначення поняття «структура». Розвиток структурної концепції у сучасній науковій методології. Моделі структурного підходу, які використовуються у гуманітарних науках. Структуралізм и постструктуралізм як актуальні наукові напрямки музики ХХ ст. Структурний аналіз та його застосування на музичному матеріалі.

Тема 4. Семіотичний підхід. Визначення поняття «семіологія» (семіотика). Семіотичні теорії (закордонні та вітчизняні). Семіотичний підхід до музичного твору. Визначення поняття «Музичний код». Символ у музиці, його специфіка у порівнянні з іншими видами мистецтва. Застосування семіотичного підходу на музичному матеріалі.

Інтердисциплінарний контексті новітніх підходів

Тема 5. Психологічний підхід. Визначення поняття «музична психологія». Історичні коріння музично-психологічного підходу. Висування на перший план новітніх досліджень феноменів музичної діяльності, музичного сприйняття. Значення результатів для розвитку музичної педагогіки та виконавства. Застосування «батареї тестів» у діагностиці характеристик музичної діяльності, визначення музикальності тощо.

Тема 6. Компаративний підхід. Визначення поняття. Особливе значення методу порівняльного аналізу в музиці: історичний, теоретичний, практичний аспекти. Аналіз за багаторівневою шкалою параметрів окремих художніх творів, які належать до різних художніх течій, напрямків або видів мистецтва. Практичний аспект компаративного методу.

Тема 7. Герменевтичний підхід. Сутність теорії інтерпретації та розуміння. Інтерпретація та оцінка. Сучасна музична герменевтика: представники, проблематика, завдання. Поняття інтертекстуальності, його

можливості для інших підходів. Герменевтичний аналіз обраних музичних факторів, відповідні йому інтерпретаційні методики.

Тема 8. Когнітивний підхід. Визначення концепту «когнітивна семантика». Співвідношення музичних та нейронних моделей, комп'ютерні технології як засіб інтерпретації музичного твору. Зарубіжні вчені про вплив музики на нейронні процеси, сутність музичних емоцій, взаємозв'язок еволюції мистецтва з техногенною революцією.

Тема 9. Синергетичний підхід. Визначення поняття «синергетика». Теорія самоорганізації у різноманітних системах. Можливості застосування методу у музикознавстві. Універсальність та самототожність еволюційних процесів у природі, нелінійних систем, без антитезисності. Застосування елементів синергетичного підходу у процесі аналізу та інтерпретації музичного твору.

Тема 10. Актуальні наукові підходи українського музикознавства. Значення культурологічного підходу як можливості осягнення нових змістів музики. (О. Самойленко). Поняття «авторського музикознавства», його значення для розвитку нових підходів. Проблематика музичної свідомості, психології музики та музичного мислення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова Н. Про дисциплінарне оновлення сучасного музикознавства. *Музична освіта в Україні: теорія і практика* : науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип. 29. Київ, 2003. С. 152–161.
2. Бейлін М. Герменевтика музики: композитор–виконавець–публіка. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 26, том 1, 2019. С. 20–27
3. Гуменюк Т. К., Тишко С. В. Музична культурологія в координатах гуманітарного мислення. *Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*. 2018. № 1 (38). С. 128–139.
4. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів. Львів : Літопис, 2004. 384 с.
5. Зеленіна Н. В. Підтекст музичного твору: формування і функціонування : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : спец.: 17.00.03 Музичне мистецтво / НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ, 2004. 16 с.
6. Капічіна О. О. Музичний текст і твір у контексті семіотичного аналізу. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. Київ, 2013. Вип 1. С. 6–10.
7. Котляревська О. Музична герменевтика. *Українська музична енциклопедія* . Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. 2006. Т. 1. С. 456
8. Котляревський І. Музично-теоретична україністика. *Українське музикознавство*. Науково-методичний збірник. Вип. 28. Музична україністика в контексті світової культури. Київ, 1998. С. 9–12.
9. Котляревский И. А. Музыкальные системы европейского искусствознания. Киев : Музична Україна, 1983. 234 с.
10. Коханик І. Музичний твір : взаємодія стабільного і мобільного в аспекті стилю. *Музичний твір : проблема розуміння* : Зб. ст. *Науковий вісник НМАУ*

- ім. П. Чайковського*. Київ : НМАУ, 2002. Вип. 20. С. 44–51.
11. Лісецький С. Й., Про сучасну концепцію українського історичного музикознавства. *Мистецтвознавчі записки*, 21. Київ, 2012. С. 3–9
 12. Маркова Е. Н. Введение в историческое музыковедение. Вопросы методологии и методы исследования : Учеб. пособ. для студ.-музыковедов консерваторий и муз. учщ. Одесса : АстроПринт, 1998. 52 с.
 13. Маркова Е. Н. Методологический плюрализм современного музыковедения и «музыкология» в научной традиции Запада. Одесса, 2005.
 14. Немкович О. Українське музикознавство ХХ століття як система наукових дисциплін : монографія. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2008. 534 с.
 15. Польська І. І. Методологічна проблематика в сучасному музикознавстві. *Культура України*. Випуск 46. Харків, ХДАК, 2014. С. 267–274.
 16. Пясковський І. Фреймові моделі поліфонічних стилів. Музичний стиль : теорія, історія, сучасність. *Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*. Київ : НМАУ, 2004. Вип. 38. С. 9–15.
 17. Рябініна О. В. Феноменологія музики. Досвід концептуалізації. Харків: Харківський військовий ун-т, 2000. 286 с.
 18. Саврук С. М. Театральність як творчий принцип музично-виконавського мистецтва (на прикладі фортепіанного виконавства): автореф. дис... к-та мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 Музичне мистецтво / Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка. Львів, 2010. 18 с.
 19. Самойленко О. І. Діалог як музично-культурологічний феномен: методичні аспекти сучасного музикознавства: автореф. дис... д-ра мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 Музичне мистецтво / Нац. муз. акад. України ім. П.І. Чайковського. К., 2003. 36 с.
 20. Самойленко А. Музыковедение и методология гуманитарного знания. Проблема диалога: Монография. Одесса: Астропринт, 2002. 244 с.
 21. Серажим К. С. Семіотичний аспект аналізу тексту. Наукові записки Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Київ, 2007. Т. 27. С. 86–91.
 22. Самойленко О. Наукові обрії сучасного українського музикознавства. *Мистецтвознавство України*. Вип. 11. Київ, 2010. С. 38–45.
 23. Чекан Ю. І. Інтонаційний образ світу як категорія історичного музикознавства: автор... докт. мистецтвознавства : спец.: 17.00.03 Музичне мистецтво. Київ, 2010. 36 с.
 24. Шип С. Методологічна криза сучасного теоретичного музикознавства : прояви, причини, можливі наслідки. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*. Наука про музику сьогодні : проблеми та перспективи. Збірник наукових статей. Київ, 2009. С. 71–96.
 25. Шип С. П. Музична герменевтика : Монографія. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 137 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: електронні ресурси. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>

2. Україніка наукова: національна реферативна база. URL: <https://ube.nlu.org.ua/>
3. Index Copernicus. URL: <http://journals.indexcopernicus.com/>
4. Scopus: база даних. URL: <https://www.scopus.com/>
5. Web of Science: база даних. URL: <https://web.archive.org/>